

AVUSTRALYA'NIN İNSAN HAKLARI YASAMA GÜNDEMİ*

David KINLEY** - Christine ERNST***

Çeviren: Aydın ELİEYİOĞLU****

Önsöz

Avustralya, kanunları arasında ulusal insan hakları bildirgesi bulunmayan tek batılı devlettir. Federal hükümet, 2010 yılında konuyla ilgili olarak yapılan ulusal bir araştırmanın ardından sunulan insan hakları bildirgesini geri çevirdi. Ancak daha sonra bir insan hakları bildirgesi olmadığı halde insan hakları alanında önemli bir etki yaratacak potansiyele sahip bir yasa tasarısını sundu. Yasa, 2011 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Yasası, geçenlerde Avustralya Parlamentosu'ndan geçti. Yeni yasa, Parlamento'ya sunulan bildirelerle karşılaştırmak için Avustralya'nın uluslararası insan hakları yükümlülüklerini izleyecek meclis insan hakları inceleme komitesi tesis etmektedir. Kanun, ayrıca, yasamanın bütün yeni unsurlarının insan hakları ile bağdaşır bağdaşmadığını beyan eden bir belgeyle bir eşleştirme öngörmektedir. Bu makale, ilk adımın olası etkilerini değerlendirmekte, yasanın gelecekte insan haklarının korunması hususunda sunacağı avantajlarını, olumsuz etkilerini, olasılıklarını ve sürprizlerini göz önünde tutmakta ve Avustralya'nın insan hakları konusunda yumuşak bir tavır kazanıp kazanamayacağını sorgulamaktadır.

1982' de insan hakları bildirgesinin Kanada'da kabul edilmesinden itibaren bir çok ülke onu takip etti. 1988'de Brezilya, 1990'da Yeni Zelanda, 1991'de Honkong, 1996'da Güney Afrika ve 1998'de Birleşik Krallık bildiriye kabul etti. Yalnızca Avustralya bu akıma direndi. Avustralya, şu an insan hakları bildirgesi bulunmayan tek batılı demokrasi ülkesidir¹.

* Bu eser, European Human Rights Law Review'da İngilizce olarak yayınlanmış olup, söz konusu yayından alınarak çeviri yapılmıştır.

** David Kinley, Sidney Üniversitesi Öğretim Üyesi, İnsan Hakları Hukuku Profesörü

*** Christine Ernst, Avustralya Yüksek Mahkemesi Yargıç Yardımcısı

**** Aydın ELİEYİOĞLU, Türkiye Adalet Akademisi Hâkimi

¹ Emily Howie, Rachel Ball, Philip Lynch ve Ben Schokman, "Bütün Avustralyalılar için bir İnsan Hakları Yasası", İnsan Hakları Hukuku Araştırma Merkezi, Ulusal İnsan Hakları Danışma Kurulu'na Öneriler, Mayıs 2009; Ayrıca bkz. Avustralya'nın iç hukukta uluslararası insan hakları yükümlülüklerine yer vererek bunları yasalaştırmasını öneren Birleşmiş Milletler

Avustralya'nın kanun koyucuları hem yasal hem de anayasal hak bildirelerini sürekli olarak reddettiler². Son dönemde, 2009' da, Avustralya hükümeti, tarihinde insan hakları konusunda en geniş istişare kurulunu yetkilendirdi ve o zaman istişare kurulunun insan hakları konusundaki önerisini tümüyle reddetti³. Araştırmacılara göre İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin bahşedildiği Avrupa'da insan hakları sıkı bir şekilde ele alınırken Avustralya'nın pozisyonu ise sürpriz, hatta şaşkırtıcıdır. Avustralya, insan hakları konusunda küresel akımdan niçin böylesine bağımsız kalmıştır? Avustralya'da insan haklarının korunmasında daha sistemli bir yaklaşımı görmek isteyenler açısından son yasal gelişme ihtiyatlı iyimserlik için zemin oluşturmaktadır. Avustralya Parlamentosu 25 Kasım 2011' de İnsan Hakları (Parlamento İncelemesi) Tasarısını kabul etti. Tasarı, 7 Aralık 2011'de Kraliyetçe kabul edilmesinden sonraki ay 2011 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Yasası (İHPİ) adıyla yürürlüğe konuldu⁴. İHPİ Yasası, bir insan hakları bildirgesi değildir. Ancak yasalaştığında, Avustralya'nın yasal çerçevesi düşünülünce Federal kanunların insan haklarıyla bütünleşmiş açık ve ayrıntılı bir kısmını oluşturacaktır. Bu makale, İHPİ Yasası'nın Avustralya'nın insan haklarının korunması ve teşvik edilmesi mekanizmasını ne ölçüde geliştirebileceğini analiz etmektedir. Biz, Avustralya'da insan haklarının korunması tarihindeki tartışmalara kısaca girerek konuya başlayacağız.

“Üzülme, Problem Yok”

Avustralya, çoğu Avrupalı devletlerle aynı yedi uluslararası insan hakları sözleşmesinin tarafıdır⁵. Ancak diğer Avrupalı devletlerin aksine, insan hakları yükümlülüklerini ulusal hukukunda açıkça düzenlememiştir. Bunun çeşitli nedenleri olabilir. Bunlardan ilki, Avustralya'nın bölgesel bir insan hakları sözleşmesinin tarafı olmamasıdır. Avrupa İnsan Hakları

---

sözleşme organlarının çeşitli sonuç gözlemlerinden bahseden kaynağın 174-176. dipnotları, Ulusal İnsan Hakları Danışma Kurulu raporu ile birlikte Ulusal İnsan Hakları Müzakeresine sunulan tüm öneriler için bkz. <http://www.humanrightsconsultation.gov.au> (Erişim, 19 Aralık 2011).

² İnsan Hakları Bildirgesi 1973 ve 1985 yıllarında Parlamento'ya sunuldu, ancak her iki Parlamento Binası'ndan da geçirilemedi.

³ Robert McClelland, “Avustralya İnsan Hakları Çerçevesinin Açılışı” (Avustralya Ulusal Basın Kulübünde yaptığı Konuşma), Canberra, Avustralya, 21 Nisan 2010.

⁴ İnsan Hakları (Parlamento İncelemesi) Yasası 2011 md.1.

⁵ Çoğu Avrupa devletlerinde olduğu gibi Avustralya, “Tüm Göçmen İşçilerin Haklarının Korunması Sözleşmesi” nin ya da “Zorla Kaybedilen Tüm İnsanların Korunması Sözleşmesi” nin tarafı değildir.

Sözleşmesi taraf devletlerin "herkesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bağlayıcı yetkisiyle desteklenmiş yargı sınırlarında⁶ güvence altına almasının zorunlu olduğunu" belirten birçok hak ve özgürlükler içermektedir⁷. Bu yükümlülükleri ulusal hukuka dahil etmedeki zorunluluk Blair hükümetinin 1997'deki İnsan Hakları Yasası'nın kabulü kararının altındaki temel gerekçedir⁸. Buna karşın, Asya-Pasifik'te bölgesel düzeyde hükümetlerarası insan hakları mekanizması bulunmamaktadır⁹. Avustralya'nın insan hakları sözleşmesi yükümlülükleri yalnızca yaptırım mekanizmalarının nispeten zayıf olduğu uluslararası zeminde mevcuttur. Neticede, Avustralya uluslararası yükümlüklerini ulusal hukukuna dahil etmede başarısız olması durumlarında çok az yaptırımla karşı karşıya kalmaktadır¹⁰.

Avustralya'nın insan hakları konusunda özel düzenlemeye karşı ilgisiz tutumunda bir çok faktör vardır. Avustralya, tarihi boyunca yasama ve Anayasa yapmaktan ziyade temel hak ve özgürlüklere kaynak olarak geleneksel hukuku uyguladı. Dahası, Avustralya siyasi kültürü merkezi hükümete karşı değildir ve bu yüzden devlet müdahalesine karşı bireysel özgürlükleri korumakta diğer ülkelere göre (özellikle ABD) daha az endişelidir¹¹. Sonuç olarak, Avustralya, insan hakları sicili yönünden kusursuz olmaktan ziyade halihazırda insan haklarının yeterince korunduğunu iddia eden çoğu insan hakları karşıtlarını teşvik etmesiyle küresel standartlarda nispeten iyi¹² bir konumda bulunmaktadır¹³.

⁶ AİHS md.1.

⁷ AİHS md. 52-53.

⁸ Bkz. "Rights Brought Home: The Human Rights Bill", İçişleri Bakanlığınca Parlamente'ye sunulan Resmi Rapor, Ekim 1997, Bölüm 1, "The Case for Change".

⁹ Bkz. Dışişleri, Savunma ve Ticaret Ortak Daimi Komitesi, Asya-Pasifik'te İnsan Hakları Soruşturması: Bölgesel İnsan Hakları Mekanizmaları ve Asya-Pasifik, sy. 55-92.

¹⁰ Uluslararası insan hakları hukukunu uygulama mekanizmaları AİHS'i uygulamaktan çok daha sınırlıdır.

¹¹ ABD' de, ulusal kimliğin temel prensibi, Bağımsızlık savaşının ilham ettiği ihtilalci bir ruhla doğduğunun ve 18. yy gibi erken bir dönemde İnsan Hakları Bildirge'lerinin kabulünün izhar ettiği bireysel hak ve özgürlüklerin korunacağına vaadidir.

¹² Bunun dikkat çeken bir istisnası, Avustralya'nın yerli halkının insan hakları konusundaki karanlık tarihidir. Çok yakın dönemlerde, 2007' de, Avustralya Hükümeti, Aborjin halkının yaşadığı Kuzey topraklarının belli kısımlarında ırk ayrımcılığı ile mücadele yasaları uyarınca gerçekleştirilen operasyonları askıya alan Kuzey Bölgesi (Acil Durum) Yasasını kabul etti ("Nihai Gözlemler" de Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesince kınanmıştır, 7 Mayıs 2009); Ağır eleştirilene alan diğer bir politika ise sığınmacıların zorla gözetimine alınmasıdır (bkz. Yüksek Mahkeme'nin sığınmacıların sınırsız gözetimine alınmalarının Avustralya yasalarına uygun olduğuna karar verdiği Al-Kateb v Godwin davası).

¹³ Birleşik Krallık'ta İnsan Hakları Yasası'nın ciddi ivme kazanmasından önce benzer bir görüş hâkimdi. Birleşik Krallık "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi" ni onayladığında Sözleşme'nin garanti altına aldığı haklar ve özgürlükler İngiliz yasalarında zaten tam olarak korunmaktaydı.

Son üzerinde durulan nokta önemlidir. İnsan Hakları bildirgesinin bulunmaması insan haklarının tümüyle korunmadığı anlamına gelmemektedir. Avustralya, insan hakları ifadesini açıkça kullanmasa da insan haklarını koruyan ve destekleyen birçok hukuki ve siyasi mekanizmaya sahiptir. Bunlar ayrımcılık hukuku, geleneksel hukuk, anayasa hukuku, idare hukuku, kanuni yorum ilkeleri ve ulusal insan hakları müessesesidir (Avustralya İnsan Hakları Komisyonu)¹⁴. Dahası, bir Avustralya hükümeti (Victoria) ve bir Avustralya Bölgesi (Avustralya Başkent Bölgesi) kendi insan hakları bildirelerine sahiptir¹⁵. Buna göre, insan haklarına özgün federal yasalar Avustralya'nın yasal görünümünü kökten değiştiremeyecektir. Yapacağı şey, yine de, uyum sağlamak ve Avustralya'nın tüm yetki sınırlarında insan haklarını koruyacak ve destekleyecek olmasıdır.

Diğer bir ismiyle İnsan Hakları Bildirgesi?

İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Yasa Tasarısının ana prensipleri Nisan 2010 'da duyuruldu ve "Avustralya'nın İnsan Hakları Çerçevesinin" özüne şekil verdi.¹⁶ Tasarı, insan haklarının daha iyi nasıl korunabileceği ve desteklenebileceğine ilişkin bir dizi tavsiye içeren Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nun tespitlerine karşılık Avustralya hükümetinin bir girişimidir¹⁷. Tasarı, önemli bir başlangıç olmasına rağmen insan hakları savunucularının çoğunluğunca rağbet görmemiş ve uzun süredir beklenen insan hakları beyannamesinin çerçevesinden yoksun olduğu konusunda bir hayal kırıklığıyla karşılanmıştır. Ama bir insan hakları bildirgesi insan

Bu yüzden, Sözleşmenin İngiliz yasalarına yazılmasından veyahut da Birleşik Krallık'ta Sözleşme'ye uyulmasından emin olmak için herhangi bir yasa çıkarılmasının gerekliliği üzerinde durulmamıştır.

¹⁴ İnsan haklarının korunması hususunda Avustralya'nın hukuki çerçevesine kısa bir bakış için bkz. Avustralya'nın İnsan Hakları Konseyine sunduğu yakın dönem raporu md. 15-20: "İnsan Hakları Konseyi kararının ek 15. maddesi uyarınca sunulan ulusal rapor", İnsan Hakları Konseyi, 10. Bölüm, 5 Kasım 2010.

¹⁵ Bkz.2004 İnsan Hakları Yasası (Avustralya Başkent Bölgesi) ve 2006 İnsan Hakları ve Sorumlulukları Yasası (Victoria). Unutulmamalıdır ki, Victoria'da yalnızca 4 yıldır yürürlükte bulunan İnsan Hakları Yasası ile ilgili bir memnuniyetsizlik sürüp gitmektedir, Baillieu Hükümeti Sözleşmeyi gözden geçirmeyi düşündüğünü bildirmiş ve parlamento komitesinden Sözleşme'yi gözden geçirmesini istemiştir. Soruşturmanın detayları için bkz. <http://www.parliament.vic.gov.au/sarc/Erişim>, 19 Aralık 2011).

¹⁶ Bkz. Başsavcılık Makamı, Ulusal İnsan Hakları Hareket Planı Taban Çalışması, Haziran 2011, http://www.ag.gov.au/www/agd/agd.nsf/Page/Humanrightsandanti-discrimination_AustraliasHumanRightsFramework_ConsultationDraft_BaselineStudy (Erişim, 19 Aralık 2011).

¹⁷ Ulusal İnsan Hakları Danışma Komitesi Raporu, Eylül 2009.

hakları konularının tümünü kapsamaması gerektiği şeklinde düşünülmemelidir. Biz aşağıda İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Yasasının temel noktalarının Avustralya'nın siyasi ve hukuki görünümünde nasıl önemli bir etki yaratabileceğini değerlendireceğiz.

2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Yasa Tasarısı 23 Kasım 2010'da Temsilciler Meclisinden geçti. Ocak 2011'de Senato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi bir anket yayınladı. Ankette, Tasarı'nın çoğunluk tarafından prensip olarak desteklendiği belirtildi¹⁸ ve Komite, Senato'nun nispeten önemsiz bir kaç öneriye bağlı olarak Tasarıyı geçirdiğini ileri sürdü¹⁹.

Tasarı, 25 Kasım 2011'de değişikliğe uğramaksızın Senato'dan geçti²⁰. Tasarı, 7 Aralık 2011'de kraliyet onayı aldı ve onay bahşedildikten 28 gün sonra yürürlüğe girdi²¹. Yasa, yalnızca 10 bölümden oluşan kısa ve makul bir şekilde hazırlanmıştır. Ancak bu sadelikte, Avustralya'da insan haklarının korunması konusunda oldukça güçlü bir potansiyel mevcuttur. Yasa iki ana önemli mekanizma içermektedir. Bunlar, insan haklarına adanmış Parlamento inceleme komitesi ve önerilen tüm yasaların insan hakları ile uyumlu olup olmadığının belirtilmesi gereksinimidir. Bu mekanizmaların her ikisi de Ulusal İnsan Hakları Danışma Komitesinin 2009 raporunda önerilmişti²².

Kanımızca, insan hakları konusunda yapılan özel bir düzenleme insan hakları bildirgesi olsun ya da olmasın, 3 temel amaç içermektedir. Bunlar, yeni hukuk yaratmada insan haklarını yeterince göz önünde bulundurmayı sağlamak, insan haklarını idari karar mercilerinin değişmez bir parçası yapmak, en geniş ölçüde, hukukun insan hakları ile uyumlu bir şekilde yorumlanmasını temin etmektir. Bu üç amacı desteklemek insan hakları kültürünü işlemek için temel bir taahhüttür. Bu kültür, karar vericilerin, yasa yapımcıların, ve geniş halk kesiminin günlük düşüncelerinde insan haklarının gömülü olduğu bir kültürdür. Görüldüğü gibi, İHPİ Ya-

---

¹⁸ Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Canberra, Ocak 2011.

¹⁹ Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Canberra, Ocak 2011.

²⁰ Aynı anda Senato 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi (Nihai Hükümler) Tasarısını kabul etti. Bu Tasarı oldukça usule ilişkin olan ve bu makalede değinilmeyen 3 hükmü haizdir.

²¹ 2011 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Yasası, md. 2.

²² Ulusal İnsan Hakları Danışma Komitesi, 2009 Ulusal İnsan Hakları Danışma Raporu, Öneriler 6 ve 7.

sası, insan hakları bildirgesinden yoksun olsa bile, insan hakları kültürünü beslemede yapıcı ve etkin bir rol oynayabilecektir.

Korunan insan hakları

Bu etkin rol, yasanın korumayı düzenlediği oldukça geniş olan haklarla kısmen gerçekleştirilecektir. Genellikle, hak bildireleri korunan hakların sınırlı bir kısmını kapsamaktadır. Şu anda, Avustralya'nın federal sistemindeki Bölge ve Devlet düzeyinde var olan iki hak bildirgesinde durum böyledir. (Avustralya Başkent Bölgesi 2004 İnsan Hakları Yasası ve 2006 Victoria İnsan Hakları ve Sorumlulukları Yasası). Her ikisi de, çoğunluğu siyasi ve medeni haklar olan belirli bir takım haklara atıf yapmaktadır²³. Bu, İnsan hakları ile bağdaşan bir tasarımı Bakanlar onayladığında ve Parlamento Komitesi bu onayları incelediğinde bir anlam ifade etmektedir. Onlar değerlendirmelerini uluslararası insan hakları hukukunun tümünü temsil etmeyen sınırlı bir takım haklara atıf yaparak yapmaktadırlar.

İHPİ Yasası, yine de, daha geniş kapsamlıdır. Yasanın 3. bölümü "insan haklarını" yedi temel uluslararası insan hakları sözleşmesini yani Avustralya tarafından onaylanan her bir ana insan hakları enstrumanında tanıyan ve deklare edilen hak ve özgürlükleri kapsadığı şeklinde tanımlamaktadır²⁴. Bu tanım abartılmamalıdır. Pratikte, kanun yapıcılar belirtilen yedi anlaşmada mevcut 100' den fazla hak ve özgürlüklere atıf yaparak insan hakları konusunda değerlendirmelerini yapacaklardır. Ancak henüz, insan haklarının oldukça geniş olan kapsamının fark edilmediği görülmektedir. Aslında, İHPİ Tasarısı için Senato'ya sunulan birçok görüşte uluslararası enstrumanların²⁵, uluslararası teamül hukukunun²⁶ ve ulusla-

²³ 2004 İnsan Hakları Yasası (Avustralya Başkent Bölgesi) md. 5, İnsan Hakları ve Sorumlulukları Sözleşmesi (Victoria) md. 3.

²⁴ Bu sözleşmeler: "İrk Ayrımcılığının Tüm Biçimlerini Sonlandırma Sözleşmesi"; "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi"; "Sivil ve Politik Haklar Sözleşmesi"; "Kadına Karşı Ayrımcılığın Tüm Biçimlerinin Sonlandırılması Sözleşmesi"; "İşkence ve diğer Zalimane İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme"; "Çocuk Hakları Sözleşmesi"; "Engelli Kişi Hakları Sözleşmesi" dir; Bölüm 3 "insan hakları" tanımının yalnızca Avustralya için yükümlülükler getiren hak ve özgürlükleri kapsadığını belirtmektedir (Yani, bu yükümlülükler Avustralya'nın daha önce çekincesini belirtmiş olduğu yükümlülükler değildir).

²⁵ Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Canberra, Ocak 2011.

²⁶ Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Canberra, Ocak 2011.

rarası insan hakları biliminin daha geniş kapsamda göz önünde bulundurulması insan hakları tanımının daha geniş ölçüde yapılması savunulmuştur²⁷.

Bu tanım İHPİ Yasasının kamu yetkililerinin eylemleriyle sınırlandırılmadığını düşündüğümüzde daha çok önem kazanmaktadır. İHPİ Yasası'nın, belirli bir sınıf aktörün eylemlerine atıf yapılmadan fakat genel olarak etkilerinin değerlendirilerek insan hakları ile yasal uyumluluğu gerektirdiği görülmektedir. Böylece, şartlarını belirleyen ya da hatta sadece izin veren mevzuat, belirli bazı aktörler tarafından gerçekleştirilen insan hakları ihlallerinin insan hakları ile uyumsuzluğunu mantıklı bir şekilde ifade edebilecektir. Birleşik Krallık'ta şu an olduğu gibi "kamu otoritesi" ni neyin tayin ettiği konusunda mevcut bir tartışma gereksiz olacaktır²⁸.

Parlamento İncelemesi

İHPİ Yasası'nın 4. bölümü bir İnsan Hakları Parlamentosu Ortak Komitesi tesis etmektedir. Komite, temsilciler meclisinden beş üye ve Senato'dan seçilen beş üyeden oluşacaktır²⁹. Onun fonksiyonu, yasaların ve yasa enstrümanlarının insan hakları ile uyumluluğunu gözden geçirmek ve tespitlerini Parlamento'ya rapor etmek olacaktır³⁰. Komite, mevcut yasaların yanı sıra taslak yasaları da gözden geçirme yetkisine sahip olacaktır³¹. O ayrıca, Başsavcı tarafından kendisine tevdi edilen herhangi bir konuda araştırma yapabilecek ve rapor sunabilecektir³².

Parlamento inceleme komiteleri eğer küçümsenmezse bireysel hak ve özgürlükleri koruma ve desteklemekte önemli bir rol oynayabilir. Parla-

²⁷ Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Canberra, Ocak 2011.

²⁸ Birleşik Krallık İnsan Hakları Yasası'nın 6. bölümünde kamu otoritelerinin bir Sözleşme'de yer alan haklarla uyumsuz bir tarzda hareket etmesinin hukuk dışı olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu bölümde kamu otoriteleri " belirli herhangi bir kimsenin kamu kurumu niteliğindeki işlevleri" şeklinde tanımlanır. Aksi halde, Yasa uyarınca özel varlıkların "kamu otoritesi" olarak nitelendirilmesi durumunda bir tartışma ortamı oluşacaktır. Birleşik Krallık İnsan Hakları Komitesi 2006 Raporunda "kamu otoritesi"nin, herhangi bir kamu otoritesi ile bir sözleşme uyarınca kamu mal, servis veya olanakları sağlayan herhangi bir kişi ya da organ" olduğunu ifade etmiştir. Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, İnsan Hakları Yasası, İçişleri Bakanlığı İncelemesi, 2005 Oturumu, 32. Baskı, 7 Kasım 2006, sayfa 4; Konu ile ilgili olarak en son yapılan izahat için bkz. Alexander Williams, " A Fresh Perspective on Hybrid Public Authorities under the Human Rights Act: Private Contractors, Rights-Stripping and 'Chameleonic' Horizontal Effect", Kamu Hukuku 139, 2011.

²⁹ İnsan Hakları (Parlamento İncelemesi) Yasası 2011 md.5.

³⁰ İnsan Hakları (Parlamento İncelemesi) Yasası 2011 md.7.

³¹ İnsan Hakları (Parlamento İncelemesi) Yasası 2011 md.7.

³² İnsan Hakları (Parlamento İncelemesi) Yasası 2011 md.7

mento inceleme komiteleri, Parlamentonun mevzuatla ilgili zaman ve uzmanlık gerektiren belli problemlerini tespit edebilme yetkisine sahiptir³³. Genellikle, inceleme komiteleri Bakanlarla ilgili sorular sorar, kamu soruşturmaları yürütür ve belirli bir kanunda veya teklif edilen kanunlarda raporlar hazırlar. Parlamento inceleme komiteleri geleneksel olarak Kabine'de veya gölge Kabine'de bulunmayan hükümet, muhalefet ve azınlık partilerin milletvekillerinden oluşur. Bu nedenle, çeşitli partilerden seçilen milletvekilleri, en azından teoride, en az baskı altında kalmaktadırlar. İnceleme komiteleri mevzuattaki eksikliklere dikkat çekmede önemli bir rol oynayabilir. Avustralya Senatosu Tasarıları İnceleme Komitesi eski Başkanı Senator Judith Troeth'in ileri sürdüğü gibi “çoğu masum görünümlü kanun --kamuoyunun desteğini hiç alamayacak olan-- temel insan haklarına yönelik en tehlikeli tehditleri içerebilmektedir”³⁴.

Komitenin avantajlarından bir tanesi seçilen temsilcilere insan haklarını desteklemeleri ve korumaları için sorumlulukları eşit şekilde dağıtmasıdır. Bu, insan hakları bildirelerine karşı olanların (insan hakları konusunda asıl sorumluluğun demokratik olarak seçilmiş milletvekillerinde olduğunu ileri sürenlerin) temel kaygısını gösterir³⁵. Parlamentonun üstünlüğünü tehdit edeceği kaygısı geçen yıllarda İnsan Hakları Yasasının yargıçların elinde bulunan gücü aşırı derecede artıracığı eleştirilerine hedef olan Birleşik Krallık'ta önemli bir ivme kazanmıştır³⁶. Bir insan hakları bildirgesinin demokratikliği ile ilgili kaygılarının çok fazla abar-

³³ Carolyn Evans ve Simon Evans, “İnceleme Komiteleri ve İnsan Hakları Parlamenter Kavramları”, 2006, Kamu Hukuku 785, 786.

³⁴ Melissa McKerihan'dan Alıntı, “Bilinmeyen Bekçi Köpeği”, Avustralyalı Avukat, Temmuz 1995.

³⁵ Bkz. Tom Campbell, “İnsan Hakları Stratejileri: Bir Avustralya Alternatifi”, Tom Campbell, Jeffrey Goldsworthy ve Adrienne Stone, İnsan Hakları Bildirgesi Olmaksızın Hakları Korumak: Avustralya'da Kurumsal Performans ve Reform, 2006, Campbell ve Nicolas Barry Ulusal Danışma Komitesine önerilerinde, parlamenterlerin sadece insan hakları konusundaki sınırlamalara karşı politika hedefi belirlemede değil aynı zamanda belirli bir insan hakkı içeriğini belirlemek hususunda mahkemelerden daha iyi bir pozisyonda olduklarını öne sürmüşlerdir. Bkz. [http://www.humanrightsconsultation.gov.au/www/nhrcc/submissions.nsf/list/CCAC8E9058FF5815CA25760700160_C10/\\$file/Tom_campbell_AGWW-7RSSG7.doc](http://www.humanrightsconsultation.gov.au/www/nhrcc/submissions.nsf/list/CCAC8E9058FF5815CA25760700160_C10/$file/Tom_campbell_AGWW-7RSSG7.doc) (Erişim, 19 Aralık 2011).

³⁶ Bkz. Michael Pinto-Duschinsky, “Hakları Eve Geri Getirmek: Birleşik Krallık'ta Parlamenter demokrasi ile insan haklarına uyum”, Politika Değişimi, Londra, 7 Şubat 2011; Pinto-Duschinsky İnsan Hakları Yasası'nın Avukatlar için iş sağlarken ve politik güçler adına yargılama yaparken İngiliz Politika sistemiyle sağlanan geleneksel güvenceleri sarstığını iddia etmiştir; İnsan hakları bildirgesiyle ilgili hoşnutsuzluk Avustralya'nın Victoria eyaletinde daha fazla dile getirilmektedir, Victoria hükümeti parlamento komitesine devletin insan hakları sözleşmesinin kar-fayda analizini yapması için emir vermiştir, bkz. Dipnot 16.

tılmasına karşı³⁷ Parlatentonun insan haklarını korumada her alanda önemli bir rol oynaması gerektiği görüşünde ciddi bir haklılık vardır. Hâkimler insan haklarının tek koruyucusu olamazlar --ve olmamalıdır. -- İnsan hakları seçmenlerin geniş desteği olmaksızın yeterince korunamaz ve teşvik edilemez³⁸. ABD'nin en seçkin hâkimlerinden birisinin yetmişbeş yıl öncesinde söylediği gibi:

“Ben Anayasalar, Kanunlar ve Mahkemeler üzerinde çok fazla bulunan umutlarımızı kesip kesmediğimizi çok sık düşünürüm. Bunlar yanlış umutlardır... Özgürlük insanların kalbindedir; orada öldüğünde, hiç bir anayasa, hiç bir kanun, hiç bir mahkeme onu kurtaramaz; hiç bir anayasa, hiç bir kanun, hiç bir mahkeme ona çok fazla yardım dahi edemez. Orada dururken hiç bir anayasa, hiç bir kanun, hiç bir mahkemenin onu kurtarmasına ihtiyaç duymaz.”³⁹

Parlamento incelemesi, kanunların insan hakları ile uyumluluğu konusundaki kaygılarının kaynağında ele alınmasını sağlayacak bir yoldur. Bir kanunun eksikliklerini ortaya çıkaran ve yasa değişikliği talebinde bulunan bir hak bildirgesinin aksine, parlamento incelemesi problemleri önceden tespit etmeyi amaçlamaktadır⁴⁰. Başsavcı Robert McClelland'ın ikinci okuma konuşmasında açıkladığı gibi, İHPİ Yasası "politika ve mevzuat gelişiminde insan hakları sorunları üzerinde erken ve sürekli düşünmeyi teşvik etmeyi " hedeflemektedir⁴¹. Ayrıca, parlamento incelemesi, mahkemelerin ele alma konusunda isteksiz olacakları politik sorunların göz önünde tutulmasına olanak sağlamaktadır. İnsan hakları hukuku alanında, temel sorun daima insan haklarının ihlal edilip edilmediği değil bu ihlalin haklı olup olmadığıdır⁴². Bu temel bir noktadır. Demokratik bir yetki ile donatılmış ve çok sayıda politika hedeflerini dengelemeye alışık olan parlamento komiteleri, sadece muhtemel ihlalleri tespit etmek

³⁷ Mahkemelerin insan hakları ile uyumluluğu için kanunları değerlendirme yetkisi Parlamento tarafından bahsedilmiştir. Lord Neuberger'in ileri sürdüğü gibi " Parlamento, ona verdiği şeyi geri alabilir: Abbotsbury'nin Lord Neuberger'i " Who Are the Masters Now?" Weedon Lecture' in İkinci Lord Alexander'ı, 6 Nisan 2011, paragraf 59.

³⁸ Tom Campbell, "İnsan Hakları Uyarınca Herhangi Bir Kimse Kazanır mı?, 2006, Queensland Üniversitesi Hukuk Dergisi; Ayrıca Bkz. Tom Campbell ve Nicholas Barry, "Avustralya'nın Demokratik Bir İnsan Hakları Bildirgesi", 2009 Ulusal İnsan Hakları Müzakeresi Önerileri, <http://www.humanrightsconsultation.gov.au> (Erişim, 19 Aralık 2011).

³⁹ Billings Learned Hand, "Özgürlük Ruhunu", "Amerika'lı Olma Günüm" merasiminde yapılan konuşma, New York, 21 Mayıs 1944.

⁴⁰ Bkz. Janet Hiebert, "Parlamento ve İnsan Hakları Yasası: İnsan Hakları Ortak Komitesi İnsan Hakları Kültürünün Kolaylaştırılmasına Yardımcı Olabilir mi?", Uluslar arası Anayasa Hukuku Dergisi, 2006.

⁴¹ Federal Temsilciler Meclisi, Parlamento Görüşmeleri, 30 Eylül 2010, (Robert McClelland).

⁴² İşkence yasağı istisna olmak üzere çok az insan hakkı sınırsızdır.

için değil aynı zamanda bu ihlallerin haklı olup olmadığını değerlendirme konusunda eşsiz bir konumdadırlar⁴³.

Avustralya, Komite kurulduğunda, kanunların insan haklarıyla uyumluluğunu titizlikle incelemeye adanmış parlamento komitesine sahip olan Birleşik Krallık ve Kanada'ya (Victoria ve Avustralya Başkent Bölgesinin yanısıra) eşlik edecektir⁴⁴. Şimdiye kadar, Avustralya Parlamentosu ne uzmanlaşmış insan hakları komitesine sahipti ne de açıkça yasaların insan haklarına uyumluluğunu inceleme yetkisine sahipti⁴⁵. O, insan hakkı odaklı incelemeye sahip oldukça Senato Tasarıları İnceleme Komitesi ve Senato Düzenlemeler ve Yönetmelikler Komitesine Tasarıları, Yasaları veya Kanun Hükmünde Kararnameleri belirleme hususunda bahsettiği güçler "kişisel hak ve özgürlükleri aşırı derecede ihlal edecektir"⁴⁶. Potansiyel olarak önemli olmasına rağmen, insan hakları ile ilgisi bulunmayan bu yetkiler özellikle sivil özgürlükler konusunda endişe vericidir⁴⁷. Komite, Parlamento'nun insan hakları konusundaki konumunu netleştirecek ve uluslararası kabul görmüş standartlara başvuruda bulunabilmesine imkan sağlayacaktır.

⁴³ İnceleme komitelerinin fonksiyonlarını icra etmekten çekinmemeleri oldukça önemlidir. Komiteler şaşırtıcı bir şekilde bu umudu daima karşılamazlar. Senato Tasarıları İnceleme Komitesi, iki yasanın (2007 Kuzey Bölgesi Acil Durum Tasarısı ve 2005 Terörle Mücadele Tasarısı) insan haklarının olası sonuçlarına dramatik bir şekilde sahip olduğunu göz önünde tutarak insan hakları ve özgürlüklerine tecavüz edecek hükümleri belirlemiş, daha sonra tecavüzün haklı olup olmadığını değerlendirmeyi reddetmiştir. Bu, Komite'nin yasaların "kişisel hak ve özgürlüklere aşırı derecede tecavüz edip etmediği" hususunda yetkisi olmasına rağmen yapılmıştır; Bkz. Senato Tasarıları İnceleme Daimi Komitesi, 2007 Komite Raporu No.9, 13 Ağustos 2007; Senato Tasarıları İnceleme Daimi Komitesi, 2005 Komite Raporu No.13, 9 Kasım 2005.

⁴⁴ Birleşik Krallık, İnsan Hakları Ortak Komitesi'ne sahiptir, bkz. <http://www.parliament.uk/jchr> (Erişim 19 Aralık 2011); Kanada, Senato İnsan Hakları Daimi Komitesine sahiptir, bkz. <http://www.parl.gc.ca> (Erişim 19 Aralık 2011] > İngilizce > Parlamento Gündemi > Senato Komiteleri > ; Victoria'da Tasarı'ların insan hakları ile uyumlu olup olmadığına ilişkin Yasaları İnceleme ve Düzenlemeler Komitesi Raporu: 2006 İnsan Hakları ve Sorumlulukları Yasası (Victoria); Avustralya Başkent Bölgesi İnsan Hakları Yasası'nın 38. maddesi uyarınca Yasama Meclisi daimi komitesi Tasarılarla gündeme getirilen insan hakları ile ilgili meseleleri Yasama Meclisi'ne rapor etmelidir.

⁴⁵ Bkz. Simon Evans, "Yasama ve Politika Süreçlerinde İnsan Hakları Analizlerini Geliştirme", 2005, Melbourne Üniversitesi Yasa İncelemesi 665.

⁴⁶ Senato Daimi Emirleri 23 ve 24.

⁴⁷ Carolyn Evans ve Simon Evans, "İnceleme Komiteleri ve İnsan Hakları Parlamento Kavramları", 2006, Kamu Hukuku 785.

David Kinley, bu makalenin yazarı, 1990' larda insan hakları inceleme komitesini tesis edecek ilk kapsamlı öneriyi hazırladı⁴⁸. Öneri, İnsan Hakları Ortak Komitesi'ni kuran Blair hükümeti tarafından ele alındı⁴⁹. On yıldan fazla süredir faaliyette bulunan Komite'nin deneyimi, uzmanlaşmış insan hakları komitesinin oldukça büyük bir potansiyel olduğunu göstermektedir. Geçtiğimiz yıl Birleşik Krallık, Ortak Komite'nin sürekli kaygısını belirttiği bir çok mevzuat hükmünü yürürlükten kaldırdı. 2006 Kimlik Kartları Yasası (Ulusal Kimlik Kayıt ağına bağlı Ulusal Kimlik Kartları için tartışmalı bir düzenlemeyi uygulamaya geçiren)⁵⁰ ve 2005 Ağır Organize Suçlar ve Polis Yasasının 132. maddesinden 138. maddesine kadarki (Parlamento civarında Polisten özel izin alınmayan gösterileri yasaklayan) kısmı yürürlükten kaldırılan hükümler arasındadır.⁵¹ Komite özellikle terörizmle mücadele kanununu incelemede aktif rol oynadı. Komite'nin 2001 Terörle Mücadele, Suç ve İnceleme Tasarısındaki değişikliklere neden olma konusundaki hüneri onun etkisinin göstergesidir. Hatta, 11 Eylül saldırısının hemen öncesinde, Komite, insan hakları konusunda yasalara uygun şekilde güvenlik namına getirilebilecek kısıtlamalar için bir sınır bulunduğunu kabul etti. Komite "açıkça böyle durumlarda... insan haklarının korunmasının devlet taleplerinden (ve kamuoyundan) dolayı azami bir baskı altında kalacağını" ileri sürdü⁵². Komite, tasarının Parlamento'ya sunulmasından sonraki iki gün içerisinde İçişleri Bakanını sorguladı ve tasarıya ilişkin değişiklik öneren geniş bir rapor yayınladı⁵³. Komite, raporunda "Tasarı'da özgürlük ve güvenlik arasındaki dengenin kendilerinden önce bulunması gereken yerde hiç bulunmadı-

⁴⁸ David Kinley, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi:Ortaklık Olmaksızın Uyumluluk, Dartmouth Yayıncılık, 1993; David Kinley, "İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Komitesi: İhmal Edilen Bir Görev?"; Philip Alston, İnsan Hakları Bildirgeleriyle İnsan Haklarını Teşvik Etme: Karşılaştırmalı Bakış Açıları, Oxford Üniversitesi Basımı, 1999; Michael Ryle, "Yasama Öncesi İnceleme: İnsan Haklarının Korunmasına Yönelik Önleyici Bir Yaklaşım", 1994, Kamu Hukuku 192.

⁴⁹ Bkz Londra Üniversitesi Akademisi Anayasa Birimi, İnsan Hakları Mevzuatı, 1996, ve Birleşik Krallık Parlamentosu'nda "İnsan Hakları Ortak Komitesi Oluşturma", İnsan Hakları Ortak Komitesi, 2001-2005 Parlamentosu'nda Komite Çalışması, 19. Oturum Raporu, 2004-05, 26 Mayıs 2005, paragraf 13-15.

⁵⁰ Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, Mevzuat İncelemesi: Kimlik Belgeleri Tasarısı, 12 Ekim 2010, Oturumun İkinci Raporu 2010-2011, 12 Ekim 2010.

⁵¹ Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, Mevzuat İncelemesi: Polis Reformu ve Sosyal Sorumluluk Tasarısı, Oturumun Onbirinci Raporu, 2010-2012, 3 Mayıs 3 2011.

⁵² Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, Terörle Mücadele, Suç ve Güvenlik Tasarısı, İkinci Raporu, 14 Kasım 2001,

⁵³ Bkz. Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, Terörle Mücadele, Suç ve Güvenlik Tasarısı, İkinci Raporu, 14 Kasım 2001.

ğı" sonucuna vardı⁵⁴. Komite, Parlamentodan "gelecekte olabilecekleri göz önünde bulundurmasını, bireysel hakları ve özgürlükleri tehdit eden hükümetlere yetki verilmesine direnmesini" istedi⁵⁵. Tasarı, geçirilmeden önce değişikliğe uğradı⁵⁶. Komite bugün, terörle mücadele politikasının insan haklarına etkilerini izlemede önemli bir rol oynamaya devam etmektedir. Mart 2010' da, 11 Eylül'den sekiz yıl sonra, Hükümetin, Birleşik Krallığın geniş kapsamlı önlemleri gerekçe göstererek olağanüstü hal durumunda kaldığı iddiasını sorguladığı kapsamlı bir rapor hazırladı. Komite, "insan hakları hususlarının ulusal güvenlik ve kamu güvenliği alanındaki konularda her zamankinden daha fazla üstesinden gelinebileceğini" belirtti⁵⁷. Birtakım politika önlemlerinin kapsamlı ve acilen gözden geçirilmesini önerdi⁵⁸.

Elbette, parlamento inceleme komitelerinin yetkileri sınırsız değildir. Temel sınırlamalardan bir tanesi modern Westminster sisteminin benimsediği parti disiplindir. Carolyn Evans ve Simon Evans tarafından 55 Avustralya milletvekiliyle görüşüldüğü bir deney çalışmasında çoğu milletvekili parti disiplininin inceleme komitesinin etkinliğini kısıtladığını belirtmiştir. Milletvekilleri, politik bağlılıklardan dolayı kendilerini kısıtlanmış hissetmişler ve insan hakları ile ilgisi bulunmayan siyasi nedenlere karşı ortak bir yol bulma ihtiyacı duymuşlardır⁵⁹. Çalışmada tespit edilen problemlerden bir tanesi yürütmenin baskınlığıdır. Avustralya' da, başka yerlerde de olduğu gibi, son yarım yüzyılda yürütmenin gücünde önemli bir artış kaydedilmiştir. Parlamento inceleme komitesi Kabine tarafından ve devlet dairelerince ciddi kararlar verildiğinde hareket etmekte güçlük çekebilir. Görüşmecilerden birisinin ileri sürdüğü gibi, "inceleme komitesi" böyle durumlarda raporlara yeterince ilgi göstermez,

⁵⁴ Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, Terörle Mücadele, Suç ve Güvenlik Tasarısı, İkinci Raporu, 14 Kasım 2001,

⁵⁵ Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, Terörle Mücadele, Suç ve Güvenlik Tasarısı, İkinci Raporu, 14 Kasım 2001.

⁵⁶ Bkz. Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, Terörle Mücadele, Suç ve Güvenlik Tasarısı: Ek Rapor, Beşinci Rapor (yapılan değişiklikleri detaylandıran), 3 Aralık 2001.

⁵⁷ Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, Terörle Mücadele Politikası ve İnsan Hakları, (Yedinci Raporu): İnsan Haklarını Geri Getirme, 2009-2010 Oturumunun Altıncı Raporunda, 9 Mart 2010.

⁵⁸ Birleşik Krallık Parlamentosu İnsan Hakları Ortak Komitesi, Terörle Mücadele Politikası ve İnsan Hakları, (Yedinci Raporu): İnsan Haklarını Geri Getirme, 2009-2010 Oturumunun Altıncı Raporunda, 9 Mart 2010.

⁵⁹ Carolyn Evans ve Simon Evans, "Ön Safflardan Mesajlar: Parlamenterlerin İnsan Haklarının Korunmasına Bakış Açısı", Tom Campbell, K.D. Ewing ve Adam Tomkins, İnsan Haklarının Yasal Korunması: Şüpheli Denemeler, Oxford Üniversitesi Basımı, 2010, s.329-340.

onları dikkatle okumaz ve onlarla çok yeterince meşgul olmaz⁶⁰. Parlamento inceleme komitesinin etkinliğindeki diğer bir kısıtlama sınırlı zaman ve sınırlı kaynaktır. Komiteler, çoğu kez nitelikli ve geniş mevzuat önerilerini incelemek için sınırlı bir zamana sahiptir. Bu görevin zorluğu çoğu milletvekilinin taslak yasaları anlamaya yardımcı olacak insan hakları uzmanlıklarının veya hukuk eğitimlerinin bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Birleşik Krallık İnsan Hakları Ortak Komitesi'nin tecrübelerinden, bu sınırlamalardan bazılarının etkisiz hale getirilip, böyle yaparak da, parlamento inceleme komitesinin potansiyelinin maksimuma çıkarılabileceği çeşitli faktörlerin bulunduğunu çıkarabiliriz. İlkin, bir insan hakları komitesi iki taraflı hareket etmelidir.⁶¹ Gerçekten iki taraflı olan Komiteler -- sürekli bir tarafta bulunmaktan ziyade-- kanun yapıcılarının ilgisini çekerek mantıklı, muteber, yapıcı katkılarda bulunmaktadırlar⁶². İHPİ Yasası'nın iki taraflılığı desteklediği yönlerden bir tanesi İnsan Hakları Ortak Komitesi üyelerinin her iki Parlamento binasından çekilmeleridir. Bu, İnsan Hakları Ortak Komitesi'nin, hükümet partileri tarafından hâkimiyet altına alınamaması ve azınlık partilerin üyelerinin de (Avustralya'nın seçim sisteminde Senato'da çok güçlü olan) her halükarda komitenin üyesi olabilmesi anlamına gelmektedir. İki taraflılık ayrıca bakanlar, parti denetçileri ve muhalefet sözcüleri gibi oldukça partizan figürler tarafından da desteklenmektedir⁶³. İHPİ Yasası'na göre, parti denetçileri ve muhalefet sözcüleri böyle değilken, Bakanlar açıkça komite üyeliğinin dışında tutulmaktadır⁶⁴. Bununla birlikte, Avustralya'da parlamento uygulamasında, Komite Başkanları ve Başkan Yardımcıları hükümet ve muhalefet üyeliğinden çekilmektedir. Bu önlemler, birlikte ele alındığında, komite üyeleri arasında oluşabilecek partizanlık olasılığı azalacaktır.

İkinci olarak, Birleşik Krallık İnsan Hakları Ortak Komitesi Hukuk Danışmanı Murray Hunt tarafından yapılan bir tespite göre, İnsan Hakları Ortak Komitesi'ne etkin bir izleme gerçekleştirilebilmesi için geniş yetki-

⁶⁰ Carolyn Evans ve Simon Evans, "Ön Saflardan Mesajlar: Parlamenterlerin İnsan Haklarının Korunmasına Bakış Açısı", Tom Campbell, K.D. Ewing ve Adam Tomkins, İnsan Haklarının Yasal Korunması: Şüpheli Denemeler, Oxford Üniversitesi Basımı, 2010, s.329-337.

⁶¹ David Feldman, "Parlamento İnsan Hakları ve Mevzuat İncelemesi", 2002, Kamu Hukuku 323.

⁶² Janet Hiebert, "Parlamento ve İnsan Hakları Yasası: İnsan Hakları Ortak Komitesi İnsan Hakları Kültürünün Kolaylaştırılmasına Yardımcı Olabilir mi?", 2006, Uluslar arası Anayasa Hukuku Dergisi 1.

⁶³ David Feldman, "Parlamento İnsan Hakları ve Mevzuat İncelemesi", 2002, Kamu Hukuku 323.

⁶⁴ İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Yasası md.5.

ler verilmelidir⁶⁵. Birleşik Krallık Komitesi, Birleşik Krallık'ta insan hakları ile ilgili tüm meseleleri (şahsi davalar hariç) ele alma konusunda genel bir yetkiye sahiptir. Böylece, örneğin, insan hakları meselelerinde esasa yönelik soruşturmalar başlatabilmekte, mevzuat öncesi ve sonrası inceleme yapabilmektedir⁶⁶. Avustralya İnsan Hakları Ortak Komitesi'nin yetkisi daha daralacaktır. O, sadece önceden belirlenmiş meselelerde soruşturma yapabilecektir. Senato Hukuk ve Anayasal İşler Mevzuat Komitesi bu yetki sınırlamalarını kabul ederek "ilgili Bakan'ın dikkatini tasarı, yasa, yasama enstrümanları veya diğer insan hakları meseleleri ile ilgili endişe yada herhangi bir meseleye çekebilmesi" için İnsan Hakları Ortak Komitesi'ne izin verecek şekilde genişletilmesini önermiştir⁶⁷. Bu durumda, Başsavcı, incelemeye konu meseleler üzerinde kendisine münhasır yetkisinden yoksun kalacaktır. Senato Komitesi ayrıca İnsan Hakları Ortak Komitesi'ne, Parlamento'ya rapor sunabileceği ve serbestçe iletişime geçebileceği, Bakanlardan, devlet kurumları ve diğer kişi ve kuruluşlardan bilgi edinebileceği daha açık yetkiler verilmesini önermiştir⁶⁸.

Üçüncüsü, İnsan Hakları Ortak Komitesi yetenekli uzmanlar tarafından yönlendirilmelidir. Örneğin, Birleşik Krallık Ortak Komitesi, bir tanesi Cambridge Üniversitesi'nden Profesör David Feldman ve şu anda, eskiden Londra Matrix Chambers'dan Murray Hunt olmak üzere iki çok yetenekli Hukuk Danışmanı'nın yardımından faydalanmıştır. Her ikisi de insan hakları hukukunda oldukça saygın ve uzmandır. Hukuk Danışmanları, parlamenterlerin insan hakları meseleleriyle ilişki kuracağı çerçeveyi belirleyebilir ve parlamenterlere insan haklarında uzmanlıklarını geliştirmeleri için yardımcı olabilir⁶⁹. Mevzuatı, insan hakları merceğinden

⁶⁵ Murray Hunt, "Hakları Korumada Bir Parlamento Modeli Olarak Birleşik Krallık İnsan Hakları Yasası: "Avustralya için Dersler" (Avustralya İnsan Hakları Komisyonunda Yapılan Konuşma, Sidney, 17 Şubat 2009, http://www.hreoc.gov.au/letstalkaboutrights/events/Hunt_2009.html, Erişim, 19 Aralık 2011.

⁶⁶ Bkz. Komitenin vasıflı göçmen programı değişikliklerini değerlendirmesi: Birleşik Krallık İnsan Hakları Ortak Komitesi, "Oldukça Vasıflı Göçmenler: Göç Kurallarında Değişiklikler", 2006-2007 Oturumunun Yirminci Raporu, 9 Ağustos 2007.

⁶⁷ Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Canberra, Ocak 2011.

⁶⁸ Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Canberra, Ocak 2011.

⁶⁹ Murray Hunt, "Hakların Korunmasında "Parlamento Modeli" Birleşik Krallık İnsan Hakları Yasası: Avustralya için Dersler (Avustralya İnsan Hakları Komisyonunda Yapılan Konuşma,

görebileceği uzmanlıkla donanmış Komite üyeleri, Hükümet ve kamuoyu (şunu belirtmek gerekir ki, bazen insan hakları uygulamalarını olumsuz etkileyen yasaları destekleyen) tarafından desteklenmiş bir mevzuatı eleştirme konusunda daha az isteksiz olabilmelidirler⁷⁰. Hukuk Danışmanı, aynı zamanda, iş yükünün üstesinden gelebilmesi için bütün Tasarıları tarayarak tüm heyet tarafından detaylı incelenmesi gerekenleri belirlemesi hususunda Birleşik Krallık Ortak Komitesi'ne yardımcı olmuştur.⁷¹

Dördüncüsü, uyumluluk belgeleri Parlamento'ya İnsan Hakları Ortak Komitesi'nden en iyi şekilde yararlanabilmesini sağlayacak tarzda sunulmalıdır. Bu sebeple, Senato Komitesi, uyumluluk belgelerinin parlamento görüşmelerinin ilk aşamasında sunulmasını önermiştir⁷². Böylece İnsan Hakları Ortak Komitesi'ne, hükümetin herhangi bir uyumsuzluğun haklı olduğunu veya insan hakları ile uyumlu olduğunu iddia ettiği bir Tasarıyı incelemek için yeterli zaman sağlanacaktır. Aynı zamanda parlamentoyu, hükümetin gerekçesini anlamaya çalışarak gereksiz zaman israfından alıkoyacaktır⁷³. Senato Komitesi, aynı zamanda, uyumluluk beyanlarının, herhangi bir uyumsuzluğun niteliğini ve kapsamını net bir şekilde açıklayacak ve nedenlerini bulabilecek şekilde İHPİ Tasarısının değiştirilmesi gerektiğini belirtmiştir⁷⁴. Nihayetinde, İHPİ Tasarısında değişiklik yapıldı, mevzuatta böyle bir tanım olmasa bile uygulamada böyle bir prosedürün benimsenip benimsenmeyeceğini göreceğiz. İlginçtir ki, Birleşik Krallık İnsan Hakları Ortak Komitesi benzer bir şekilde,

Sidney, 17 Şubat 2009, http://www.hreoc.gov.au/letstalkaboutrights/events/Hunt_2009.html, Erişim, 19 Aralık 2011.

⁷⁰ Buna çarpıcı bir örnek, "Pasifik Çözümü"ne devam eden popüler destektir, Howard Hükümeti tarafından kabul edilen Avustralya'ya tekneyle ulaşan sığınmacıların deniz aşırı süreçlerini ve böyle kişilere sürekli koruma vizalarının reddini içeren bir politika; Her iki politika (şimdi yürürlükte bulunmayan) Avustralya'yı geri göndermeme yükümlülüklerini çiğneme riskine atmaktadır, (Mülteci Sözleşmesi, md. 33, Sivil ve Politik Haklarda Uluslararası Sözleşme, md.7) Avustralya içerisine izinsiz girişte mültecilere ceza verilmemesi yükümlülüğünün yanısıra (Mülteci Sözleşmesi, md.31); Bkz. Phillip Coorey ve Yuko Narushima, "Anketler en çok 'Pasifik Çözümü'nün tercih edildiğini göstermektedir, Sidney Sabah Haberi, 7 Haziran 2010, <http://www.smh.com.au/national/most-prefer-pacific-solution-poll-finds-20100606-xn85.html> (Erişim, 19 Aralık 2011).

⁷¹ Birleşik Krallık İnsan Hakları Ortak Komitesi, Komitenin Gelecek Çalışma Usulleri, 2005-06 Oturumunun Yirmi üçüncü Raporu, 24 Temmuz 2006.

⁷² Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Canberra, Ocak 2011.

⁷³ Anthony Lester ve Paola Uccellari, "İnsan Hakları Parlamento İncelemesi", Herne Hill'in Lord Lester'i, Lord Pannick ve Javan Herberg, İnsan Hakları Hukuku ve Usulü, s.803-807.

⁷⁴ Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Canberra, Ocak 2011.

uyumluluk belgelerinde, basit uyumluluk iddialarından ziyade mantıklı açıklamalar getirecek daha detaylı uyumluluk beyanlarının sunulması çağırısı yapmıştır⁷⁵.

Sonuçta --ve temelde-- İnsan Hakları Ortak Komitesi ciddiye alınmalıdır. Belli ki, inceleme komitesinin önerileri daima dikkate alınmayacaktır; onları reddetme Parlamento'nun sahip olduğu bir ayrıcalıktır⁷⁶. Yine de, İnsan Hakları Ortak Komitesi üyelerinin görevlerini canla başla yapmaları ve komitenin önerilerinin gerçekten göz önünde bulundurulması oldukça önemlidir. Birleşik Krallık İnsan Hakları Ortak Komitesi üyesi Lord Lester'in belirttiği gibi, "etkin denetim ile ilgili konuların öne sürülmesi ve ele alınmasını sağlamak için hem hükümetin işbirliği hem de yeterli enerji ve uzmanlığı ile tek tek milletvekillerinin bilinçli katılımları gerekmektedir⁷⁷.

Birleşik Krallık İnsan Hakları Ortak Komitesi'ne hukuk danışmanlığını yapan David Feldman dört yıllık izlenimi sonucunda, İnsan Hakları Ortak Komitesi'nin etkisinin tam olarak belirlenebilmesinin zor olacağını ileri sürmüştür. Birleşik Krallık Ortak Komitesi'nin başarısının çoğu, Parlamento ve Yürütme ile resmi olmayan ikili ilişkilerden kaynaklanmaktadır⁷⁸. Birleşik Krallık'ta yasa hazırlayanlar, yeni bir kanun yaparken göz önünde bulundurma gereği bulunan insan hakları meselelerinin daha çok farkında olmuşlardır⁷⁹. Bu, kayda değer bir öneme sahiptir. Bu durumda, milletvekilleri ve hükümet yetkilileri gerçek bir kültür değişimi yaratacak, insan haklarına tam anlamıyla aşına olacak ve insan hakları konuları kanun yapmanın vazgeçilmez bir parçası haline gelecektir⁸⁰.

⁷⁵ Birleşik Krallık İnsan Hakları Ortak Komitesi, 2007' de Komite Çalışması ve Birleşik Krallık'ta İnsan Haklarının Durumu, 2007-2008 Oturumunun Altıncı Raporu, 1 Şubat 2008.

⁷⁶ Örneğin, peşpeşe gelen hükümetler Senato Yasal ve Anayasal İşler Komitesinin Avustralya'nın sığınmacıları zorunlu olarak gözaltına alma politikasını kaldırılması yönündeki önerisini reddetmiştir; bkz. Senato Yasal ve Anayasal İşler Komitesi, 1958 Göç Operasyonu ve Yönetimi Yasası, 2 Mart 2006.

⁷⁷ Anthony Lester ve Paola Uccelli, "İnsan Hakları Parlamento İncelemesi", Herne Hill'in Lord Lester'i, Lord Pannick ve Javan Herberg, İnsan Hakları Hukuku ve Usulü, s.803-804.

⁷⁸ David Feldman, "İnsan Haklarının Korunmasında Parلمانonun Rolü: Birleşik Krallık'tan Bir Bakış" (Uluslararası "Yasa Koyucular ve İnsan Haklarının Korunması" konferansında yapılan konuşma, Karşılaştırmalı Anayasal Çalışmalar Merkezi, Melbourne Hukuk Okulu, 20 Temmuz 2006); Ayrıca bkz. David Feldman, "Parlamento Mevzuat ve İnsan Hakları İncelemesi", 2002, Kamu Hukuku 323.

⁷⁹ David Feldman, "Parlamento Mevzuat ve İnsan Hakları İncelemesi", 2002, Kamu Hukuku 323.

⁸⁰ Bkz. David Kinley, "Parlamento'da İnsan Hakları İncelemesi: Westminster İleriye Doğru", 1999, Kamu Hukuku İncelemesi 252; Kinley, inceleme mekanizmalarının başta gelen amacının "hem

Uyumluluk belgeleri

İHPİ Yasasında belirtilen bir diğer temel mekanizma uyumluluk belgesidir. Yasa'nın 8 ve 9. bölümlerinde, uyumluluk belgesinin her bir tasarı ve diğer yasama enstrümanlarına göre hazırlanması gerektiği kuralı getirilmiştir. Bu belgede, tasarı veya enstrümanın insan hakları ile uyumlu olup olmadığı konusunda bir değerlendirme yer alacaktır⁸¹. Belge, tasarının sunulmuş olduğu hükümet binasına sunulmalıdır⁸². Benzer hükümler Birleşik Krallık' ta⁸³, Yeni Zellanda' da⁸⁴, Victoria' da⁸⁵ ve Avustralya Başkent Bölgesinde de uygulanmaktadır⁸⁶.

Başsavcı Robert McClelland İkinci Oturum Konuşmasında, uyumluluk belgesinin insan hakları meselelerinde parlamentoyu ikaz edeceğini ve parlamento görüşmelerinde bilgilendirmede bulunacağını" belirtmiştir⁸⁷. Uyumluluk belgesi insan haklarını mevzuat hazırlanırken üzerinde durulması gereken ana mesele haline getirecektir. Bunla birlikte, kanun koyucuların yasa önerilerini insan hakları standartları ile uyumlu hale getirebilmeleri için güçlü siyasi bir teşvik sağlayacaktır.

Bir bütün olarak ele alındığında, uyumluluk belgesinin etkisinin oldukça geniş kapsamlı olacağı olasıdır. Birleşik Krallık İnsan Hakları Yasası uyarınca protokol hazırlarken Lord Lester "Whitehall veya Westminster'de .....'nın pratik etkisinin ne derece önemli olduğunu anlayan az sayıda kimsenin protokolün önerilen mevzuatın hazırlanması ve yorumlanmasından sonra yapılması gerektiğinin farkına vardığını" ileri sürdü⁸⁸. Birleşik Krallık'ta, insan hakları ile uyumluluk değerlendirmesi hükümet birimlerinde bir mevzuat tasarlanırken uygulamanın bir parçası olmuştur⁸⁹. Bakanlık yetkilileri farkındadır ki, Parlamento, İnsan Hakları

---

yasa yapıcıların hem de karar vericilerin yaptıkları işlerde ve bu doğrultudaki hareketlerinde insan haklarının anlamları üzerinde otomatik olarak düşünsünler diye çalışmalarına bir özdenetim yaklaşımı aşılacak" olduğunu yazmıştır.

⁸¹ 2011 İnsan Hakları (Parlamento İncelemesi) Yasası md. 8, 9.

⁸² 2011 İnsan Hakları (Parlamento İncelemesi) Yasası md. 8.

⁸³ 1998 İnsan Hakları Yasası (Birleşik Krallık) md.19.

⁸⁴ 1990 İnsan Hakları Bildirgesi (Yeni Zellanda) md.7.

⁸⁵ İnsan Hakları ve Sorumlulukları Yasası (Victoria) md.28.

⁸⁶ 2004 İnsan Hakları Yasası (Avustralya Başkent Bölgesi) md.37.

⁸⁷ Federal Temsilciler Meclisi, Parlamento Görüşmeleri, 30 Eylül 2010, (Robert McClelland).

⁸⁸ Anthony Lester ve Paola Uccellari, "İnsan Hakları Parlamento İncelemesi", Herne Hill'in Lord Lester' de, Lord Pannick ve Javan Herberg, İnsan Hakları Hukuku ve Usul, LexisNexis, 2009, s.803-804.

⁸⁹ Bkz. Bakanlar Kurulu Ofisi, Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları, Aralık 2008, <http://www.cabinetoffice.gov.uk/resource-library/guide-making-legislation> (Erişim, 19 Aralık 2011).

Ortak Komitesi aracılığıyla, bir Bakanı uygunluk belgesinden dolayı hesaba çekebilmektedir⁹⁰. Bu durum, taslakların hazırlanması aşamasında mantıklı ve üzerinde iyi düşünülmüş bir uyumluluk vermek için bir dürtü olmaktadır.

Uyumluluk belgesini oldukça değerli kılan bir faktör daha vardır. İHPİ Yasası uyarınca, uyumluluk belgesi genellikle İnsan Hakları Ortak Komitesi'nin ilgili raporlarıyla birlikte mevzuat önerilerine ekli bir layiha içerisinde Parlamento'ya sunulacaktır⁹¹. Mahkemeler mevzuatın yorumlanmasının akabinde bir hükmün anlamının açık olmadığı durumlarda bu dökümanları kullanabilecektir⁹². Uyumluluk belgelerinin büyük çoğunluğu mevzuatın insan hakları ile uyumluluğunu belirtecektir. Uyumluluk belgesi, doğrudan olmasa bile, mevzuatın temel insan hakları sözleşmelerinde açıkça ifade edilmiş olan insan hakları ve özgürlüklerle uyumluluğunun değerlendirilmesi hususunda mahkemelere bir davet niteliğindedir. Benzer bir şekilde, özel hükümlerin anlamlarıyla ilgili İnsan Hakları Ortak Komitesince hazırlanan belgeler --ve insan hakları ile uyumluluğun nasıl yorumlanabileceği konusu-- adli bir konu olarak düşünülebilir⁹³.

88

Şu bir gerçektir ki, ilk bakışta, İHPİ Yasasında açıklama konusunda nispeten zayıf bir mekanizma olduğu görülmektedir. Mahkemeler, uyumluluk belgesiyle ne kesinlikle bağlı olacak ne de bir kanunun nasıl yorumlanması gerektiği konusunda İnsan Hakları Ortak Komitesinin değerlendirmesini benimsemek durumunda kalacaktır. Daha da önemlisi, İHPİ Yasası, mahkemelere insan hakları ile bağdaşmayan bir kanunu uygulamaları için herhangi bir yetki vermemiştir (örneğin, Birleşik Krallık İnsan Hakları Yasası'nın 4. maddesi hükmündeki gibi). Bununla birlikte, Avustralya mahkemelerini, özellikle de uluslararası hukuka atıfta bulunma konusundaki isteksizliklerini bilenler için, bu mahkemelerin sırf insan hakları standartlarından yararlanmasını kayda değer bir önem arz etmektedir.

---

⁹⁰ Anthony Lester ve Paola Uccelli, "İnsan Hakları Parlamento İncelemesi", Herne Hill'in Lord Lester'i, Lord Pannick ve Javan Herberg, İnsan Hakları Hukuku ve Usulü, s.803-809.

⁹¹ Açıklayıcı Memorandum, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı.

⁹² Avustralya'nın Yorum Yasası'nın 15. bölümünde, açıklayıcı memorandum ve parlamento raporları vasıtasıyla ilgili hükmün yürürlüğe girmesinden önce onların Parlametoda işlenmesi koşuluyla Mahkemelerce ilgili dökümanlara atıf yapılabileceği belirtilmektedir.

⁹³ Örneğin, Lordlar Kamarasının çeşitli üyeleri bir kararını kısmen İnsan Hakları Ortak Komitesinin raporuna dayandırmıştır.

Sonuç

İnsan hakları bildirelerini yasalaştırmayarak, Avustralya diğer batılı demokrasileri takip etmekten kaçınmıştır. Çoğu insan hakları savunucularına göre bu bir hayal kırıklığıdır. Ama bu bir umutsuzluk nedeni değildir. İnsan hakları bildirgesi bir son değildir. Avustralya'da insan hakları savunucularının başlıca hedefi, başka yerlerde de olduğu gibi, hükümet ve toplumun tüm katmanlarında insan haklarına saygı kültürünü güçlendirmek olmalıdır. Bunun, Avustralyalıların tam olarak istediği şey olduğu anlaşılmaktadır. Ulusal İnsan Hakları Danışma Komitesinin Başkanı Frank Brennan, Komite Raporunun önsözünde "Komitenin çalışmasında en açık bulgunun Avustralyalıların insan hakları kültürünü daha çok istemesi ve ihtiyaç duyması" olduğunu belirtmiştir⁹⁴.

İHPİ Yasası şüphesiz Avustralya'nın politik karar alma süreçlerinde insan hakları kültürünü beslemede önemli bir rol oynayacaktır. Buna rağmen Yasa, parlamentodan sessizce geçmiştir. Önerilen iki mekanizma, İnsan Hakları Ortak Komitesi ve uyumluluk belgesi, hükümet yetkilileri ve parlamenterlerin düşüncesinde insan hakları konusundaki kaygıları doğru bir şekilde yerleştirmek için tasarlanmıştır. İnsan hakları ile uyumluluğu için Parlamento İncelemesi mevzuatı kurumsallaştırıldığında, bu başlangıç insan hakları meseleleri üzerinde titizlikle düşünmesi, toplumun görüşünü alması ve bunu ifade etmesi hususunda kanun koyucuyu teşvik edecektir. O, yasa hazırlayanların önerilerinin, insan hakları standartlarıyla uyumluluğunu yansıtacak ve bir ihlalin niçin bazı durumlarda meşru kabul edilmesi gerektiği hususundaki tartışmalarda ikna edici olacaktır. Murray Hunt bunu "gerekçe kültürü" olarak tanımlamıştır⁹⁵.

İHPİ Yasası tüm insan hakları sorunlarına bir çare sunmamaktadır. Birleşik Krallığın insan haklarını koruma modelinin kısmen benimsendiği Avustralya'da ne kadar başarılı olunacağı ile ilgili kesin bir tahmin yapmak zordur. Elbette, iç hukukta bir takım yasal haklarla korunmaz ise Parlamento incelemesi ve uyumluluk belgelerinin ne kadar etkili olacağını zamanla göreceğiz⁹⁶. Buna karşın, İHPİ Yasa'sı Avustralya'da yeterli

---

⁹⁴ Frank Brennan, Ulusal İnsan Hakları Danışma Komitesi "Önsöz", Ulusal İnsan Hakları Danışma Raporu, Eylül 2009.

⁹⁵ Murray Hunt, "Hakları Korumada Bir Parlamento Modeli Olarak Birleşik Krallık İnsan Hakları Yasası: "Avustralya için Dersler" (Avustralya İnsan Hakları Komisyonunda Yapılan Konuşma, Sidney, 17 Şubat 2009, http://www.hreoc.gov.au/letstalkaboutrights/events/Hunt_2009.html, (Erişim, 19 Aralık 2011).

⁹⁶ Janet Hiebert bu hususta "insan haklarının mahkemelerde uygulanabilir olduğunda bunun kanun koyucuların mevzuatı insan hakları ile uyumlu hale getirmeleri için büyük bir teşvik

siyasi irade sağlanması koşuluyla insan hakları gündemini canlı tutabilecek potansiyele sahiptir. Tasarı metni hiçbir şekilde kesinlik kazanamadı. Tasarı, yasamanın yüksek profilli talepleri ile Parlatentonun dikkatini çekerek sürekli olarak gündemden düşürölmek için bir yılı aşkın bir süredir Senato tarafından görüşölmeyi bekledi. Dahası, Muhalif Senatörler Tasarı ile ilgili ciddi kuşkular öne sürdü⁹⁷, ve Muhalefet, değışiklik önerileri hazırladı, ki eğer geçirilmiş olsaydı gücünün çoğunu kaybedecekti⁹⁸. Buna karşın, yavaş bir başlangıca rağmen, insan hakları savunucuları Yasanın uygulamada yaratacağı etkiyi tahminde daha iyimser olabilirler. Tasarı, iddialı bir ulusal insan hakları istişaresinin ardından gündeme geldi ve insan haklarının gelişmesi yönünde vaatlerde bulunan yeni bir ulusal insan hakları çerçevesi belirlenmiştir. Parlamento incelemesi için sunulan kamu önerileri Tasarı'nın arkasındaki desteğı baskın bir şekilde ifade etmiştir. Tasarı, herhangi bir değışikliğe uğramaksızın her iki Parlamento Binası'ndan da geçti. Böylece, Yasa'nın ne gibi bir etki yaratacağını anlamak biraz zaman alsa bile, en azından, insan hakları alanına özgün bir yasama faaliyeti Avustralya'nın yumuşama eğiliminde olduğunu gösterecektir.

---

olacağını" savunmuştur: Janet Hiebert, "Hâkimler Gibi Yönetim?", Tom Campbell, K.D. Ewing ve Adam Tomkins, İnsan Haklarının Yasal Korunması: Şüpheli Denemeler (Oxford Üniversitesi Basımı, 2010).

⁹⁷ Bkz. "Muhalif Senatörler Karşı Raporu", Sanato Yasal ve Anayasal İşler Yasama Komitesi, 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Hükümler) ve 2010 İnsan Hakları Parlamento İncelemesi Tasarısı (Nihai Hükümler), Kanberra, Ocak 2011.

⁹⁸ Komitedeki Muhalefetin tümü adına Senatör George Brandis tarafından önerilen değışiklikler, Sayfa 7139, 2010-2011.